ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL OTTO LENZ της 24ης Μαρτίου 1994 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Α — Εισαγωγή

1. Η αίτηση του γαλλικού Cour de cassation, chambre sociale, για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, με την οποία άρχισε η παρούσα διαδικασία, θέτει ένα ζήτημα ερμηνείας και εφαρμογής του άρθρου 49 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 [1] σε σχέση με τον προσδιορισμό του συντελεστή και του ύψους μιας συντάξεως γήρατος. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί την ερμηνεία αυτή σε συσχετισμό κυρίως με την αρχή της ισότητας, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού.

2. Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης είναι τα εξής: ο αναιρεσείων της κυρίας δίκης (στο εξής: αναιρεσείων) γεννήθηκε στις 6 Απριλίου 1924, έχει διπλή, γαλλική και βρετανική, ιθαγένεια και εργάστηκε ως μισθωτός, κατά τη διάρκεια του ενεργού επαγγελματικού βίου του, τόσο στη Μεγάλη Βρετανία όσο και στη Γαλλία. Αρχικά εργάστηκε ως μισθωτός από το 1948 μέχρι το 1955 στη Μεγάλη Βρετανία και στη συνέχεια από το 1956 μέχρι το 1985 στη Γαλλία, όπου απολύθηκε στις 16 Δεκεμβρίου 1985, σε ηλικία 61 ετών, για οικονομικούς λόγους αναγόμενους στην επιχείρηση. Κατόπιν αυτού ο αναιρεσείων ζήτησε από τον ASSEDIC [2], τον αρμόδιο φορέα της ασφαλίσεως κατά της ανεργίας, να του χορηγήσει επίδομα ανεργίας. Ο ASSEDIC παρέπεμψε τον αναιρεσείοντα στο Caisse nationale d'assurance vieillesse des travailleurs salariés (στο εξής: CNAVTS), βάσει του άρθρου L. 351-18 του Code du travail (γαλλικού Κώδικα Εργασίας) και του εκτελεστικού διατάγματος 89-991, της 24ης Νοεμβρίου 1982, τα οποία αποκλείουν τη χορήγηση επιδόματος ανεργίας, εφόσον ο αιτών έχει συμπληρώσει αφενός το 60ό έτος της ηλικίας του *και* αφετέρου 150 τρίμηνα που αναγνωρίζονται στο πλαίσιο του συνταξιοδοτικού συστήματος.

3. Στις 15 Μαΐου 1986 ο αναιρεσείων υπέβαλε αίτηση στο CNAVTS και ζήτησε να του χορηγηθεί σύνταξη από την 1η Μαΐου 1989, δηλαδή την πρώτη ημέρα του πρώτου μήνα μετά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του. Στις 25 Αυγούστου 1986 η αίτησή του αυτή του επιστράφηκε, με το αιτιολογικό ότι η ημερομηνία για την έναρξη της χορηγήσεως της συντάξεως ήταν χρονικά πολύ απομακρυσμένη. Το CNAVTS κάλεσε τον αναιρεσείοντα να διατυπώσει εκ

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

1 — Η τελευταία έκδοση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, δημοσιεύθηκε στην ΕΕ 1992, C 325, σ. 1, ενώ το κρίσιμο εν προκειμένω κείμενο του κανονισμού είναι το κείμενο που περιέχεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ 1983, L 230, σ. 6).

2 — Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce.

νέου την αίτησή του και του υπέδειξε ότι υπήρχαν δύο ενδεχόμενα:

— Πρώτο ενδεχόμενο: ο αναιρεσείων συγκεντρώνει τουλάχιστον 150 τρίμηνα, τα οποία έχει διανύσει το πλαίσιο του γαλλικού και του βρετανικού συστήματος, χωρίς τα τρίμηνα αυτά να αλληλεπικαλύπτονται. Επειδή η αγγλική νομοθεσία προβλέπει τη χορήγηση συντάξεως μετά τη συμπλήρωση του 65ου έτους, ο συνταξιοδοτικός φορέας θα προβεί στην εκκαθάριση των αξιώσεων βάσει του γαλλικού συστήματος και μόνο, πράγμα που σημαίνει ότι έχει σημασία η επιλογή του χρονικού σημείου της χορηγήσεως συντάξεως στον αναιρεσείοντα.

— Δεύτερο ενδεχόμενο: ο αναιρεσείων δεν συγκεντρώνει 150 τρίμηνα. Στην περίπτωση αυτή ο συνταξιοδοτικός οργανισμός θα απορρίψει την αίτηση, οπότε θα εξακολουθήσει να του καταβάλει επιδόματα ο ASSEDIC.

4. Όταν ο αναιρεσείων απολύθηκε για οικονομικούς λόγους αναγόμενους στην επιχείρηση, είχε ήδη συμπληρώσει 120 τρίμηνα στο πλαίσιο του γαλλικού συστήματος και 53 τρίμηνα στο πλαίσιο του βρετανικού. Στις 13 Αυγούστου 1987 ο αναιρεσείων υπέβαλε νέα αίτηση στο CNAVTS. Βάσει των 120 τριμήνων που είχαν διανυθεί στο πλαίσιο του γαλλικού συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων, χορηγήθηκε στον αναιρεσείοντα σύνταξη που ισούνταν, κατά τους ισχυρισμούς του, με τα δύο τρίτα περίπου της πλήρους συντάξεως, την οποία θα δικαιούνταν, αν είχε συμπληρώσει 150 τρίμηνα στο πλαίσιο του γαλλικού συστήματος.

5. Η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι ο ASSEDIC κατέβαλλε στον αναιρεσείοντα, με δαπάνη του Γαλλικού Δημοσίου, πρόσθετο επίδομα μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του, οπότε το δικαίωμα προσδοκίας του αναιρεσείοντος επί συντάξεως στη Μεγάλη Βρετανία κατέστη αξίωση για την καταβολή συγκεκριμένων παροχών.

6. Ο αναιρεσείων θεώρησε ότι το γεγονός ότι του καταβλήθηκε (μειωμένη) σύνταξη συνιστούσε διάκριση σε βάρος του και προσέφυγε στη δικαιοσύνη. Ο αναιρεσείων υποστήριξε από την αρχή της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον του συνταξιοδοτικού οργανισμού μέχρι την προβολή των ισχυρισμών του ενώπιον του Cour de cassation ότι έπρεπε είτε να του καταβληθεί από τον γαλλικό συνταξιοδοτικό φορέα πλήρης σύνταξη βάσει 150 τριμήνων, που θα προέκυπταν από συνυπολογισμό, είτε να ληφθούν υπόψη μόνο τα 120 τρίμηνα που είχαν διανυθεί στο πλαίσιο του γαλλικού συστήματος, οπότε θα έπρεπε να συνεχιστεί η καταβολή παροχών ανεργίας από τον αρμόδιο φορέα.

7. Πέραν των ισχυρισμών περί ελλείψεως νομιμότητας, τους οποίους στηρίζει στο εθνικό δίκαιο, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι η νομική αυτή κατάσταση αντιβαίνει προς το κοινοτικό δίκαιο, επειδή αποβαίνει σε βάρος των εργαζομένων που δεν έχουν διανύσει ολόκληρη την επαγγελματική σταδιοδρομία τους υπό το γαλλικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Ο αναιρεσείων προβαίνει στην εξής σύγκριση: όποιος είχε συμπληρώσει 150 τρίμηνα στο πλαίσιο του γαλλικού συνταξιοδοτικού συστήματος, θα δικαιούνταν πλήρη σύνταξη, ενώ στον ίδιο χορηγήθηκε αναλογικά μειωμένη σύνταξη. Αλλά και ο εργαζόμενος που θα είχε διανύσει 120 μόνο τρίμηνα υπό το γαλλικό καθεστώς, χωρίς να συνυπολογιστούν τρίμηνα

διανυθέντα σε άλλο κράτος μέλος, θα βρισκόταν τελικά σε καλύτερη θέση, αφού θα μπορούσε να αξιώσει τη συνέχιση της καταβολής παροχών από τον φορέα της ασφαλίσεως κατά ανεργίας. Η άνιση αυτή μεταχείριση είναι ασυμβίβαστη, κατά τον αναιρεσείοντα, με την απαγόρευση των διακρίσεων, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, και με το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ [3].

9. Στη διαδικασία μετέσχον ο αναιρεσείων, η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και η Επιτροπή. Κατά τη νομική εκτίμηση της υποθέσεως θα επανέλθω στους ισχυρισμούς των ανωτέρω.

Β — Η γνώμη μου επί της υποθέσεως

8. Το Cour de cassation, το οποίο καλείται να αποφανθεί επί του αιτήματος του αναιρεσείοντος σε τελευταίο βαθμό, υποβάλλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

«Πρέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 49 του κανονισμού 1408/71, της 14ης Ιουλίου 1971, να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι, όταν το δικαίωμα επί συντάξεως γήρατος, στο πλαίσιο του κατά νόμο βασικού συστήματος κράτους μέλους, παρέχεται στους εργαζομένους κάτω των 65 ετών από το 60ό έτος της ηλικίας τους, δεν επιτρέπεται, εφόσον οι εργαζόμενοι αυτοί έχουν διανύσει περιόδους απασχολήσεως σ' αυτό το κράτος και σε άλλο κράτος μέλος, όπου το δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως δεν γεννάται πριν από την ηλικία των 65 ετών, οι περίοδοι που έχουν διανυθεί στο τελευταίο αυτό κράτος να λαμβάνονται υπόψη αποκλειστικώς και μόνο για τον προδιορισμό του ύψους της συντάξεως που μπορεί να εκκαθαριστεί αμέσως από τον ασφαλιστικό φορέα του πρώτου κράτους;»

10. Από το ερώτημα που διατύπωσε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι ερωτάται αν οι περίοδοι ασφαλίσεως που συμπλήρωσε ο αναιρεσείων στη Μεγάλη Βρετανία πρέπει να ληφθούν υπόψη μόνο για τον προσδιορισμό του ποσοστού της συντάξεως ή αν πρέπει να συνυπολογιστούν και για τον προσδιορισμό του ύψους των παροχών. Αυτό θα σήμαινε ότι το μόνο ζήτημα που ενδιαφέρει το αιτούν δικαστήριο είναι αν ο αναιρεσείων δικαιούται μόνο μειωμένη σύνταξη, βάσει των 120 τριμήνων που έχει διανύσει στη Γαλλία, ή πλήρη σύνταξη, βάσει των συνολικά 150 τριμήνων, τα οποία προκύπτουν από τον συνυπολογισμό.

11. Αυτή είναι προφανώς η έννοια που δίνει στο προδικαστικό ερώτημα και η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της

3 — Από την 1η Νοεμβρίου 1993 πρόκειται για τη Συνθήκη περί Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της 7ης Ιανουαρίου 1992 (ΕΕ 1992, C 224, σ. 1).

Γερμανίας, οι παρατηρήσεις της οποίας λαμβάνουν ως αφετηρία τα εξής:

«Αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως είναι το εξής ζήτημα αρχής: κατά πόσον ένα κράτος μέλος, σύμφωνα με τη νομοθεσία του οποίου υφίσταται αξίωση για την παροχή συντάξεως, πρέπει να καταβάλει τις παροχές βάσει επίσης των περιόδων ασφαλίσεως που έχουν διανυθεί σε άλλο κράτος μέλος, επειδή στο κράτος αυτό δεν υφίσταται ακόμη αξίωση επί παροχών — εν προκειμένω λόγω του υψηλότερου ορίου ηλικίας.»

Στο υπόμνημα παρατηρήσεων της Κυβερνήσεως αυτής αναφέρονται στη συνέχεια τα εξής:

«Ο αναιρεσείων θα ήθελε εν προκειμένω να περιέλθει στη θέση στην οποία θα ήταν, αν είχε εργαστεί ολόκληρη τη ζωή του στη Γαλλία, οπότε θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη, κατά τον υπολογισμό της γαλλικής συντάξεως, περίοδος απασχολήσεως 150 τριμήνων.»

12. Από το όλο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το προδικαστικό ερώτημα και από τις παρατηρήσεις των μετεχόντων στη διαδικασία προκύπτει ότι το ζήτημα κατά πόσον κατά τον υπολογισμό του ύψους της παροχής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν διανυθεί εντός άλλου κράτους μέλους αποτελεί απλώς ένα μέρος του τιθεμένου ζητήματος κοινοτικού δικαίου. Υπό το πρίσμα του κοινοτικού δικαίου είναι κατ' αρχάς αμφίβολο κατά πόσον οι περίοδοι ασφαλίσεως που είχαν διανυθεί εντός άλλου κράτους μέλους μπορούσαν ή έπρεπε να ληφθούν υπόψη για τον προσδιορισμό του ποσοστού της συντάξεως. Το Δικαστήριο οφείλει να ερμηνεύει τα προδικαστικά ερωτήματα εντός του πραγματικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, προκειμένου να δίδει στο αιτούν δικαστήριο πλήρη απάντηση, από άποψη κοινοτικού δικαίου, και να του παρέχει όλα τα κριτήρια που είναι αναγκαία για την επίλυση της εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς. Για τον λόγο αυτό, θα προσπαθήσω κατωτέρω να διευκρινίσω και τις δύο αυτές πτυχές των προβλημάτων κοινοτικού δικαίου που τίθενται εν προκειμένω.

Επί του ζητήματος αν κατά τον υπολογισμό του ύψους της παροχής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν διανυθεί εντός άλλου κράτους μέλους

13. Ο υπολογισμός του ύψους των συντάξεων γήρατος [4] που προβλέπει ο κανονισμός 1408/71 πραγματοποιείται σύμφωνα με τα άρθρα 44 επ. του κανονισμού αυτού. Το άρθρο 44, παράγραφος 2, έχει ως εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 49, όταν ο μισθωτός ή μη μισθωτός υποβάλει αίτηση εκκαθαρίσεως παροχών, λαμβάνονται υπόψη για τη διαδικασία εκκαθαρίσεως των παροχών αυτών όλες οι νομοθεσίες που ίσχυσαν για τον εν λόγω μισθωτό ή μη μισθωτό.

4 — Ενδεχομένως δε και άλλων συντάξεων, όπως των συντάξεων αναπηρίας, των συντάξεων χηρείας και των συντάξεων ορφανών (βλ. άρθρα 39, παράγραφος 5, και 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, όπως έχει τροποποιηθεί).

Εξαίρεση από τον κανόνα αυτόν γίνεται αν ο ενδιαφερόμενος ζητήσει ρητά την αναβολή της εκκαθαρίσεως των παροχών γήρατος που θα ελάμβανε δυνάμει της νομοθεσίας ενός η περισσοτέρων κρατών μελών.»

14. Η διαδικασία εκκαθαρίσεως κινείται επομένως κατόπιν της υποβολής αιτήσεως του ενδιαφερομένου. Ο αναιρεσείων ισχυρίστηκε ότι «αναγκάστηκε» [5] να υποβάλει την αίτηση εκκαθαρίσεως της συντάξεώς του στο CNAVTS. Η παρατήρηση αυτή έχει την έννοια ότι ο ίδιος θα προτιμούσε να του χορηγηθούν οι παροχές λόγω ανεργίας.

15. Το άρθρο 45 υλοποιεί την υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 51, στοιχείο α', της Συνθήκης ΕΚ και ρυθμίζει τη «λήψη υπόψη των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες στις οποίες έχει υπαχθεί ο εργαζόμενος για την απόκτηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών» [6].

16. Το άρθρο 46 περιέχει τις ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν τους υπολογισμούς στους οποίους πρέπει να στηριχθεί η εκ μέρους του αρμόδιου ασφαλιστικού φορέα εκκαθάριση της παροχής. Ο υπολογισμός αυτός πραγματοποιείται κατ' ανάγκη σε πλείονες της μιας φάσεις.

17. *Πρώτον*, ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει, κατά το άρθρο 46, παράγραφος 1, τη λεγόμενη αυτοτελή παροχή. Προς τούτο καθορίζει, κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας του, το ποσό της παροχής που θα δικαιούνταν ο εργαζόμενος σύμφωνα με τη νομοθεσία αυτή, εφόσον λαμβάνονταν υπόψη μόνο οι διανυθείσες υπό τη νομοθεσία αυτή περίοδοι ασφαλίσεως ή κατοικίας [7]. Στο άρθρο 46, παράγραφος 1, τονίζεται ρητά ότι ο υπολογισμός πραγματοποιείται «χωρίς να χρειάζεται να εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου 45», δηλαδή οι διατάξεις περί συνυπολογισμού των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που έχουν διανυθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους.

18. *Δεύτερον*, ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει, σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 2, τη λεγόμενη «αναλογική» παροχή. Ο υπολογισμός αυτός πραγματοποιείται σε δύο φάσεις. Κατ' αρχάς ο αρμόδιος φορέας προσθέτει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 45, όλες τις περιόδους που έχουν συμπληρωθεί υπό τις νομοθεσίες των διαφόρων κρατών μελών και κατόπιν αυτού καταλήγει σε ένα θεωρητικό ποσό παροχής, το οποίο υπολογίζεται σαν να είχαν συμπληρωθεί όλες οι συνυπολογιζόμενες περίοδοι υπό την εφαρμοστέα νομοθεσία. Μόνο κατόπιν του υπολογισμού αυτού προβαίνει ο αρμόδιος φορέας σε αναλογική μείωση του θεωρητικού ποσού, βάσει του λόγου που υφίσταται μεταξύ των περιόδων που έχουν διανυθεί υπό τη νομοθεσία αυτή και των περιόδων που έχουν διανυθεί υπό το κράτος μιας άλλης ή άλλων νομοθεσιών κρατών μελών.

5 — «Contraint et forcé»: βλ. σ. 3 του υπομνήματος παρατηρήσεων του αναιρεσείοντος.

6 — Βλ. την επικεφαλίδα του άρθρου αυτού.

7 — Βλ. απόφαση της 6ης Ιουνίου 1990, C-342/88, Spits (Συλλογή 1990, σ. I-2259).

19. *Τρίτον,* ο αρμόδιος φορέας συγκρίνει, σύμφωνα με το προϊσχύσαν άρθρο 46, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ή το νέο άρθρο 46, παράγραφος 3 [8], το ποσό της αυτοτελούς παροχής με το ποσό της αναλογικής παροχής. Κρίσιμο για την τελική εκκαθάριση της παροχής είναι μόνο το υψηλότερο από τα δύο αυτά ποσά.

20. Ο υπολογισμός της αναλογικής παροχής κατά το άρθρο 46, παράγραφος 2, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα τρόπου υπολογισμού που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο, αφού λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό αυτό, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο [9], περίοδοι που έχουν συμπληρωθεί υπό άλλη έννομη τάξη, προκειμένου να καταστεί δυνατή η κτήση του δικαιώματος επί των παροχών. Δεν επιτρέπεται όμως να μη ληφθεί υπόψη ότι το κοινοτικό δίκαιο επιτάσσει την πραγματοποίηση και των δύο αυτών υπολογισμών, δηλαδή και του υπολογισμού που καταλήγει στην εξεύρεση της αυτοτελούς παροχής και του υπολογισμού που καταλήγει στην εξεύρεση της αναλογικής παροχής, καθώς και τη μετέπειτα σύγκριση των δύο αυτών παροχών.

21. Η εκκαθάριση της παροχής στην οποία προέβη το CNAVTS συνίσταται σε υπολογισμό της αναλογικής συντάξεως κατά το άρθρο 46, παράγραφος 2. Συνεπώς, το γεγονός ότι συνυπολογίστηκαν, για τη συμπλήρωση του αναγκαίου χρόνου, τα τρίμηνα που είχαν διανυθεί σε άλλο κράτος μέλος — εν προκειμένω στη Μεγάλη Βρετανία — είναι απολύτως σύμφωνο προς το κοινοτικό δίκαιο. Η κατ' αναλογία μείωση του θεωρητικού ποσού, ώστε να υπολογιστεί παροχή αναλογούσα προς τα 120 τρίμηνα που είχαν διανυθεί υπό το γαλλικό σύστημα, τελεί επίσης σε απόλυτη συμφωνία προς τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου περί υπολογισμού των παροχών. Οι περίοδοι δηλαδή που έχουν διανυθεί υπό το σύστημα άλλου κράτους μέλους λαμβάνονται υπόψη για τη συμπλήρωση του αναγκαίου χρόνου, δηλαδή για την κτήση του δικαιώματος επί της παροχής, αλλά δεν έχουν ως συνέπεια την αύξηση του ύψους της παροχής. Οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί «με άλλους τρόπους» δεν συνεπάγονται εξάλλου την αύξηση παροχής ούτε κατά τον υπολογισμό των αυτοτελών συντάξεων ούτε της αναλογικής συντάξεως. Σε τελική ανάλυση, κάθε αρμόδιος φορέας βαρύνεται, σε σχέση με την παροχή, κατ' αναλογία των περιόδων που έχουν διανυθεί στο πλαίσιο του δικού του νομικού συστήματος.

22. Το πρώτο συμπέρασμα είναι επομένως ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί να αξιώσει από τον γαλλικό ασφαλιστικό φορέα, βάσει του κοινοτικού δικαίου, να του χορηγήσει σύνταξη που να έχει υπολογιστεί βάσει 150 τριμήνων.

Επί του ζητήματος αν οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν διανυθεί εντός άλλου κράτους μέλους πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την κτήση του δικαιώματος επί των παροχών

23. Όπως ήδη ανέφερα ανωτέρω, τίθενται ακόμη ορισμένα προβλήματα κοινοτικού δικαίου.

8 — Βλ. υποσημείωση 1.

9 — Βλ. άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ και άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71.

24. Το άρθρο 49 του κανονισμού περιλαμβάνει μια ειδική διάταξη για τον υπολογισμό της παροχής, όταν ο ενδιαφερόμενος δεν πληροί ταυτόχρονα τις προϋποθέσεις που προβλέπουν όλες οι νομοθεσίες υπό τις οποίες έχει συμπληρώσει περιόδους ασφαλίσεως ή κατοικίας [10]. Αυτή ακριβώς είναι η περίπτωση του αναιρεσείοντος. Για τον λόγο αυτό το αιτούν δικαστήριο ζήτησε ρητά την ερμηνεία του άρθρου 49.

25. Το άρθρο 49, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής:

«Αν ο ενδιαφερόμενος δεν συγκεντρώνει σε δεδομένη στιγμή τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την πληρωμή των παροχών από όλες τις νομοθεσίες των κρατών μελών, στις οποίες είχε υπαχθεί (...), αλλά πληροί μόνον τις προϋποθέσεις μιας ή περισσοτέρων από αυτές, έχουν εφαρμογή οι ακόλουθες διατάξεις:

α) καθένας από τους αρμοδίους φορείς, κατά τη νομοθεσία του οποίου πληρούνται οι προϋποθέσεις, υπολογίζει το ποσό της οφειλόμενης παροχής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 46 (...)»

10 — Κατόπιν της εκδόσεως του τροποποιητικού κανονισμού (ΕΟΚ) 1248/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992 (ΕΕ 1992, L 136, σ. 7), το άρθρο 49 ισχύει και για τις περιπτώσεις στις οποίες ο ενδιαφερόμενος έχει ζητήσει ρητά την αναβολή της εκκαθαρίσεως των παροχών γήρατος: βλ. άρθρα 44, παράγραφος 2, και 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71.

26. Μέχρις εδώ το άρθρο 49 παραπέμπει απλώς στις προεκτεθείσες διατάξεις του άρθρου 46 του κανονισμού, οι οποίες αφορούν τους διαφόρους υπολογισμούς.

27. Το άρθρο 49, παράγραφος 1, στοιχείο β', ορίζει όμως στη συνέχεια τα εξής:

«β) ωστόσο:

i) αν ο ενδιαφερόμενος πληροί τις προϋποθέσεις δύο τουλάχιστον νομοθεσιών, χωρίς να παρίσταται ανάγκη προσφυγής σε περιόδους ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό νομοθεσίες οι προϋποθέσεις των οποίων δεν πληρούνται, οι περίοδοι αυτές δεν λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 46, παράγραφος 2».

28. Η ειδική αυτή ρύθμιση δεν έχει βέβαια εφαρμογή επί της κυρίας υποθέσεως, αφού ο αναιρεσείων πληροί μέχρι το 65ο έτος της ηλικίας του μόνο τις προϋποθέσεις που θέτει η νομοθεσία ενός κράτους μέλους. Κατά συνέπεια, θα μπορούσε να τεθεί ζήτημα εφαρμογής του άρθρου 49, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Αν ο ενδιαφερόμενος πληροί τις προϋποθέσεις μιας μόνης νομοθεσίας, χωρίς να

παρίσταται ανάγκη προσφυγής σε περιόδους ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό νομοθεσίες οι προϋποθέσεις των οποίων δεν πληρούνται, το ποσό της οφειλόμενης παροχής υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της μόνης νομοθεσίας της οποίας πληρούνται οι προϋποθέσεις και αφού ληφθούν υπόψη μόνον οι περίοδοι που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία αυτή.»

29. Οι απόψεις των μετεχόντων στη διαδικασία για το αν η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή στην κύρια δίκη είναι διαμετρικά αντίθετες. Στο υπόμνημα του αναιρεσείοντος αναφέρονται π. χ. τα εξής:

«δεδομένου ότι ο υποφαινόμενος δεν πληροί καμία από τις προϋποθέσεις των δύο περιπτώσεων που προβλέπονται στο στοιχείο β'» [11].

30. Από το υπόμνημα της Γαλλικής Κυβερνήσεως προκύπτουν αντίθετα τα εξής:

«Για την ακρίβεια, στην παρούσα περίπτωση εφαρμογή έχει η παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του άρθρου 49, αφού το δικαίωμα επί της συντάξεως αποκτάται βάσει της γαλλικής νομοθεσίας και μόνο (εν προκειμένω, του γενικού συνταξιοδοτικού συστήματος των μισθωτών), και μάλιστα χωρίς να είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη οι περίοδοι που έχουν διανυθεί εντός του Ηνωμένου Βασιλείου.» [12]

31. Το ζήτημα αν στην κύρια υπόθεση έχει εφαρμογή το άρθρο 49, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, εξαρτάται από την έννοια που προσδίδεται στη διάταξη αυτή. Κατά την άποψή μου, η διάταξη αυτή προϋποθέτει τη συνδρομή των προϋποθέσεων υπάρξεως αυτοτελούς συντάξεως. Η διάταξη αυτή έχει δηλαδή την έννοια ότι, εφόσον υφίσταται δικαίωμα επί αυτοτελούς παροχής, η εκκαθάριση της παροχής πραγματοποιείται μόνο σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο υπολογισμού, δηλαδή δεν χρειάζεται να υπολογιστεί η αναλογική σύνταξη και στη συνέχεια να συγκριθούν τα αποτελέσμα των δύο υπολογισμών.

32. Στο σημείο αυτό επιβάλλεται, κατά τη γνώμη μου, η διευκρίνιση ότι η αυτοτελής παροχή δεν είναι πάντοτε κατ' ανάγκη πλήρης παροχή. Τα χαρακτηριστικά της αυτοτελούς παροχής είναι τα εξής: πρόκειται για δικαίωμα επί παροχής που οφείλεται «με βάση αποκλειστικά την εθνική νομοθεσία και με γνώμονα τις περιόδους που συμπληρώθηκαν αποκλειστικά και μόνο υπό τη νομοθεσία αυτή» [13].

33. Η αντίληψη ότι η αυτοτελής σύνταξη δεν είναι οπωσδήποτε πλήρης σύνταξη στηρίζεται επίσης στο γεγονός ότι είναι απολύτως δυνατόν να υφίστανται παράλληλα

11 — Βλ. αρχή της σελίδας 9 του υπομνήματος του αναιρεσείοντος (το οποίο έχει συνταχθεί στα γαλλικά).

12 — Σελίδες 4 και 5 του υπομνήματος της Γαλλικής Κυβερνήσεως (το πρωτότυπο στα γαλλικά).

13 — Βλ. απόφαση Spits (όπ. π., σκέψη 12), καθώς και άρθρο 46, παράγραφος 1.

πλείονες της μιας αυτοτελείς παροχές. Επιπλέον, ενδέχεται η συγκεκριμένη έννομη τάξη να προβλέπει τη δυνατότητα κτήσεως δικαιώματος επί αυτοτελούς παροχής βάσει περιόδων ασφαλίσεως που να είναι σχετικά βραχείες [14], αν συγκριθούν με πλήρη περίοδο ασφαλίσεως. Αν η αυτοτελής παροχή συνίστατο πάντοτε σε πλήρη παροχή, η κατά το άρθρο 46 σύγκριση της αυτοτελούς παροχής προς την αναλογική παροχή θα ήταν κατά κανόνα περιττή, αφού το ποσό της πλήρους παροχής αποτελεί το ανώτατο όριο της αναλογικής παροχής [15].

34. Η Επιτροπή στηρίζει την άποψη που εκθέτει με το υπόμνημα των παρατηρήσεών της στην αντίληψη προφανώς ότι η αυτοτελής παροχή είναι κατ' ανάγκη πάντοτε η ανώτατη δυνατή παροχή [16]. Η αντίληψη αυτή είναι πάντως εσφαλμένη. Μολονότι σε δύο πρόσφατες αποφάσεις [17], αντικείμενο των οποίων ήταν επίσης ο υπολογισμός μιας αυτοτελούς παροχής, και μάλιστα σε σχέση με τη δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων περί απαγορεύσεως της σωρεύσεως, οι αυτοτελείς παροχές ισούνταν προς πλήρη σύνταξη, το χαρακτηριστικό αυτό δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση προϋπόθεση για την ύπαρξη αυτοτελούς παροχής κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου.

35. Το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να εξετάσει τη γαλλική νομοθεσία με σκοπό να κρίνει αν ο αναιρεσείων δικαιούται αυτοτελούς συντάξεως, κατά την έννοια του ανωτέρω ορισμού. Στις δημόσιες αρχές του κράτους μέλους και το αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εφαρμόσουν το εθνικό δίκαιο στα πραγματικά περιστατικά της κυρίας υποθέσεως. Τούτο εξάλλου προκύπτει και από το υπόμνημα που κατέθεσε η Γαλλική Κυβέρνηση, στη σελίδα 5 του οποίου αναφέρονται τα εξής:

«Κατά το άρθρο L. 351-1, πρώτο εδάφιο, του γαλλικού Κώδικα Κοινωνικής Ασφαλίσεως, "το σύστημα ασφαλίσεως γήρατος εξασφαλίζει τη χορήγηση συντάξεως γήρατος στον ασφαλισμένο που ζητεί την εκκαθάρισή της (όπως έπραξε ο Mc Lachlan [18]) από ορισμένη ηλικία (που έχει καθοριστεί, με το άρθρο R. 351-2, στο 60ό έτος)", ανεξάρτητα από *το ποσοστό* και *το ποσό* [19] της συντάξεως αυτής.»

36. Ενόψει του ότι κατά πάσα πιθανότητα υφίσταται αυτοτελής παροχή βάσει μόνο περιόδων ασφαλίσεων που έχουν διανυθεί στο πλαίσιο του γαλλικού συστήματος, θα μπορούσε να γίνει δεκτό το αίτημα του αναιρεσείοντος και να του καταβληθούν οι παροχές ανεργίας μέχρι ότου αποκτήσει δικαίωμα επί πλήρους παροχής, ανεξάρτητα από το αν η πλήρης αυτή παροχή θα συνίστατο σε αυτοτελή σύνταξη ή σε σωρευόμενες αναλογικές συντάξεις (όπως συνέβη πράγματι κατά τη συμπλήρωση από τον αναιρεσείοντα του 65ου έτους της ηλικίας του) [20].

14 — Π. χ. πέντε ή επτά έτη (απόφαση Spits, όπ. π.).

15 — Άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ', όπως ίσχυε προηγουμένως· βλ. επίσης απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1993 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-113/92, C-114/92 και C-156/92, Fabrizzi κ.λπ. (Συλλογή 1993, σ. I-6707, σκέψη 28).

16 — «Ο Mc Lachlan δεν πληροί πάντως τις προϋποθέσεις που τίθενται από τη γαλλική νομοθεσία για τη χορήγηση αυτοτελούς συντάξεως, δηλαδή εν προκειμένω την προϋπόθεση να έχει συμπληρώσει περίοδο ασφαλίσεως 150 τριμήνων στη Γαλλία» (βλ. σ. 7 του υπομνήματος της Επιτροπής). «Ο Mc Lachlan δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπει η γαλλική νομοθεσία (150 τρίμηνα), ώστε να μπορεί να επικαλεστεί την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και να αποκτήσει έτσι δικαίωμα αυτοτελούς παροχής (πλήρους συντάξεως)» (βλ. σ. 8 του υπομνήματος της Επιτροπής, το πρωτότυπο του οποίου έχει συνταχθεί στα γαλλικά).

17 — Βλ. απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 1992 στην υπόθεση C-5/91, Di Prinzio (Συλλογή 1992, σ. I-897), και απόφαση στην υπόθεση Fabrizzi κ.λπ., όπ. π.

18 — «Αναγκάστηκε να πράξει» («contraint et forcé»), όπως ισχυρίστηκε ο ίδιος.

19 — Η υπογράμμιση υπάρχει στο πρωτότυπο.

20 — Βλ. την υποχρέωση νέου υπολογισμού, την οποία προβλέπει το άρθρο 49, παράγραφος 2, του κανονισμού, και τους ισχυρισμούς που αναπτύσσει η Γαλλική Κυβέρνηση επί των πραγματικών περιστατικών στην αρχή της σελίδας 6 των παρατηρήσεών της.

37. Οι ανωτέρω σκέψεις ισχύουν υπό την προϋπόθεση ότι εφαρμογή έχει το άρθρο 49, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση. Συναφώς θεώρησα ότι η διάταξη αυτή αίρει την υποχρέωση πραγματοποιήσεως συγκριτικού υπολογισμού κατά το άρθρο 46. Οι έννομες συνέπειες είναι παρεμφερείς, ακόμη και αν εφαρμοστεί το άρθρο 46. Για τον υπολογισμό της αυτοτελούς παροχής κατά το άρθρο 46, παράγραφος 1, δηλαδή την πρώτη φάση υπολογισμού, τα ανωτέρω εκτεθέντα ισχύουν κατ' αναλογία.

38. Ο υπολογισμός της αυτοτελούς παροχής πρέπει οπωσδήποτε να πραγματοποιείται πριν από τον εκ μέρους του αρμόδιου ασφαλιστικού φορέα υπολογισμό της αναλογικής παροχής κατά το άρθρο 46, παράγραφος 2. Η αναλογική σύνταξη καταβάλλεται μόνο εφόσον από τη σύγκριση των αποτελεσμάτων των δύο υπολογισμών προκύπτει ότι το ποσό της αναλογικής συντάξεως υπερβαίνει το ποσό της αυτοτελούς παροχής.

39. Αν ο αναιρεσείων είχε δικαίωμα επί αυτοτελούς παροχής και το ποσό της παροχής αυτής ισούνταν, από καθαρά μαθηματική άποψη, τουλάχιστον με το ποσό της αναλογικής παροχής, το ζήτημα θα έληγε με τη χορήγηση της αυτοτελούς παροχής [21].

40. Ο αναιρεσείων ισχυρίστηκε επανειλημμένα και με εμμονή ότι το γεγονός ότι έχει διανύσει πρόσθετες περιόδους ασφαλίσεως εντός άλλου κράτους μέλους τον περιάγει σε δυσμενέστερη θέση έναντι του εργαζομένου που έχει συμπληρώσει τον ίδιο αριθμό περιόδων ασφαλίσεως στο πλαίσιο του ίδιου συστήματος.

41. Κατά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο σκοπός των οικείων διατάξεων. Όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71, το Δικαστήριο έχει δεχθεί τα εξής:

«Ο σκοπός των άρθρων 48 έως 51 [της Συνθήκης] δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί στην περίπτωση που, κατόπιν της ασκήσεως του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας που τους παρέχεται, οι εργαζόμενοι θα έπρεπε να απολέσουν οφέλη κοινωνικής ασφαλίσεως που τους διασφαλίζει, εν πάση περιπτώσει, η μόνη νομοθεσία ενός κράτους μέλους.» [22]

Το Δικαστήριο μάλιστα προχώρησε ακόμη περισσότερο, με μια πιο πρόσφατη απόφασή του, στην οποία, αφού προβαίνει στην ανωτέρω παρατιθέμενη διαπίστωση, συνεχίζει ως εξής: «(...) ή περιέρχονταν σε δυσμενέστερη θέση απ' ό, τι αν ολόκληρη η επαγγελματική σταδιοδρομία τους εξελισσόταν σε ένα μόνο κράτος μέλος» [23].

21 — Κατά το άρθρο 46, παράγραφος 1, στοιχείο β', όπως ισχύει κατόπιν της τροποποιήσεώς του, ο αρμόδιος φορέας μπορεί μάλιστα «να μην πραγματοποιήσει τον υπολογισμό ο οποίος προβλέπεται σύμφωνα με το στοιχείο α', σημείο ii [τον υπολογισμό της αναλογικής παροχής], εάν το αποτελέσμά του είναι ταυτόσημο ή κατώτερο από το αποτέλεσμα του υπολογισμού που έχει πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη διάταξη του στοιχείου α', σημείο i [του υπολογισμού της αυτοτελούς παροχής]».

22 — Απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 1975 στην υπόθεση 24/75, Petroni κατά ONPTS (Συλλογή τόμος 1975, σ. 347, σκέψη 13)· ως προς την ερμηνεία των παρεμφερών διατάξεων του κανονισμού 3, βλ. απόφαση της 28ης Μαΐου 1974 στην υπόθεση 191/73, Niemann κατά Bundesversicherungsanstalt (Συλλογή τόμος 1974, σ. 307, σκέψη 5).

23 — Απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990 στην υπόθεση C-199/88, Cabras (Συλλογή 1990, σ. I-1023, σκέψη 24).

42. Όσον αφορά τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως, το Δικαστήριο εκθέτει τα εξής:

«Το άρθρο 51 της Συνθήκης αφορά κυρίως την περίπτωση που η νομοθεσία κράτους μέλους δεν παρέχει, μόνη της, στον ενδιαφερόμενο δικαίωμα παροχής, λόγω ανεπαρκούς αριθμού περιόδων που συμπληρώθηκαν υπό το κράτος αυτής της νομοθεσίας, ή δεν θα του παρείχε παρά παροχή κατώτερη από το ανώτατο όριο.» [24]

43. Όσον αφορά την αναλογική σύνταξη, το Δικαστήριο συνάγει τις ακόλουθες συνέπειες:

«Ο συνυπολογισμός και ο αναλογικός επιμερισμός δεν πρέπει, επομένως, να λαμβάνουν χώρα όταν έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των παροχών τις οποίες ο ενδιαφερόμενος μπορεί να αξιώσει δυνάμει της νομοθεσίας ενός μόνο κράτους μέλους, βάσει μόνο των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν υπό το κράτος αυτής της νομοθεσίας.» [25]

44. Η βασική αρχή που διέπει την ανωτέρω νομολογία είναι ότι ο διακινούμενος εργαζόμενος δεν επιτρέπεται να περιέρχεται, λόγω της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, σε δυσμενέστερη θέση απ' ό, τι θα βρισκόταν σε περίπτωση εφαρμογής μιας μόνο από τις εμπλεκόμενες νομοθεσίες. Κατά τη γνώμη μου, η αρχή αυτή ισχύει όχι μόνο σε σχέση με την αριθμητική σύγκριση των παροχών που υπολογίζονται σύμφωνα με τις διάφορες μεθόδους που προβλέπονται στο άρθρο 46 του κανονισμού, αλλά και σε άλλες περιπτώσεις στις οποίες οι διακινούμενοι εργαζόμενοι περιάγονται σε δυσμενέστερη θέση, όσον αφορά την κτήση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Συνεπώς δεν επιτρεπόταν να περιαχθεί ο αναιρεσείων σε δυσμενέστερη θέση απ' ό, τι αν είχε εφαρμοστεί μόνο το δίκαιο του κράτους μέλους. Ο αρμόδιος ασφαλιστικός φορέας οφείλει να πραγματοποιήσει τη σύγκριση, προκειμένου να εξακριβώσει ποια μέθοδος υπολογισμού είναι ευνοϊκότερη για τον αιτούντα.

45. Η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι τα 150 συνυπολογισθέντα τρίμηνα έπρεπε να ληφθούν υπόψη κατ' εφαρμογή του γαλλικού δικαίου και μόνο. Στην παρατήρηση αυτή πρέπει να αντιταχθεί ότι οι αρχές των ενδιαφερομένων κρατών μελών πρέπει, κατά την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας, να ερμηνεύουν τη νομοθεσία αυτή κατά τρόπο συνάδοντα προς το κοινοτικό δίκαιο. Στο κοινοτικό δίκαιο προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι ο υπολογισμός της οφειλομένης παροχής πραγματοποιείται «με βάση αποκλειστικά την εθνική νομοθεσία και με γνώμονα τις περιόδους που συμπληρώθηκαν αποκλειστικά και μόνο υπό τη νομοθεσία αυτή» [26]. Μόνον εφόσον η εφαρμογή του κανόνα αυτού δεν παρέχει στον ενδιαφερόμενο καμία αξίωση, τίθεται ζήτημα — όπως αναφέρθηκε ήδη — συνυπολογισμού των

24 — Βλ. απόφαση Petroni (όπ. π., σκέψη 14) και απόφαση Niemann (όπ. π., σκέψη 6). Βλ. επίσης απόφαση C-199/88, Cabras (όπ. π., σκέψεις 25 και 26).

25 — Απόφαση Petroni (όπ. π., σκέψη 16) και απόφαση Niemann (όπ. π., σκέψη 6).

26 — Βλ. απόφαση Spits (όπ. π., σκέψη 12).

περιόδων που έχουν διανυθεί σε διάφορα κράτη μέλη, με σκοπό την κτήση του δικαιώματος.

46. Το μέχρι τώρα συμπέρασμα είναι επομένως ότι, για την κτήση δικαιώματος επί αυτοτελούς παροχής βάσει των περιόδων ασφαλίσεως που έχουν διανυθεί στο πλαίσιο συστήματος ενός κράτους μέλους, λαμβάνονται υπόψη *μόνο* οι περίοδοι αυτοί. Ο συνυπολογισμός όλων των περιόδων ασφαλίσεως που έχουν διανυθεί στα διάφορα κράτη μέλη πραγματοποιείται, όσον αφορά την κτήση του δικαιώματος, μόνο για τον υπολογισμό της αναλογικής παροχής.

Απαγόρευση των διακρίσεων

47. Ο αναιρεσείων ισχυρίστηκε ότι ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκε το δίκαιο στην περίπτωσή του αντιβαίνει προς την απαγόρευση των διακρίσεων που προβλέπεται στο κοινοτικό δίκαιο και διατυπώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71. Η διάταξη αυτή ορίζει τα εξής:

«Τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του (...)»

48. Καθόσον προκύπτει από τη δικογραφία, οι εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις δεν έχουν ως αποτέλεσμα καμία άνιση μεταχείριση λόγω ιθαγένειας [27].

49. Τόσο η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, την οποία προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο [28], όσο και η απαγόρευση των έμμεσων διακρίσεων [29], αποβλέπουν στην αποφυγή του ενδεχομένου δυσμενέστερης μεταχειρίσεως των εργαζομένων που κάνουν χρήση του δικαιώματός τους προς ελεύθερη κυκλοφορία. Η αρχή αυτή του κοινοτικού δικαίου πρέπει να τηρείται και κατά την εφαρμογή των δικαίων των κρατών μελών. Τέλος, η γενική αρχή περί ισότητας [30] ισχύει και στο κοινοτικό δίκαιο ως γενική αρχή του δικαίου. Σε περίπτωση κατά την οποία η αρχή αυτή δεν ισχύει άμεσα ως θεμελιώδες δικαίωμα του εθνικού δικαίου, μπορεί να εφαρμοστεί μέσω της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

50. Εφόσον στο πλαίσιο του γαλλικού δικαίου περί συντάξεων αναγνωρίζονται ως ισοδύναμες και ορισμένες περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί στο πλαίσιο

27 — Εξάλλου, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, ο αναιρεσείων έχει όχι μόνο τη βρετανική ιθαγένεια, αλλά και τη γαλλική.

28 — Βλ. π. χ. άρθρο 48, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ.

29 — Βλ. π. χ. απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1986 στην υπόθεση 41/84, Pinna κατά Caisse d'allocations familiales de la Savoie (Συλλογή 1986, σ. 1, σκέψη 23), και απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988 στην υπόθεση 313/86, Lenoir κατά Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes (Συλλογή 1988, σ. 5391, σκέψη 14).

30 — Βλ. π. χ. απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1977 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 117/76 και 16/77, Ruckdeschel κατά Hauptzollamt Hamburg-St Annen (Συλλογή τόμος 1977, σ. 531, σκέψη 7), απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1977 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 124/76 και 20/77, Moulins Pont-à-Mousson κατά Office interprofessionnel des céréales (Συλλογή τόμος 1977, σ. 535, σκέψεις 14 έως 17), και απόφαση της 5ης Μαρτίου 1980 στην υπόθεση 265/78, Ferwerda κατά Produktschap voor Vee en Vlees (Συλλογή τόμος 1980/Ι, σ. 313, σκέψη 7).

άλλου συστήματος, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον πρόκειται για περιόδους στις οποίες αντιστοιχεί ορισμένη αξίωση. Σε ορισμένες περιπτώσεις θα μπορούσε να προκύπτει αδικαιολόγητα άνιση μεταχείριση από το γεγονός ότι λαμβάνονται υπόψη περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν διανυθεί εντός άλλου κράτους μέλους, εφόσον στις περιόδους αυτές δεν αντιστοιχεί καμία αξίωση.

51. Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων καταλήγω ότι στο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι για τον υπολογισμό μιας αυτοτελούς παροχής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, όσον αφορά τόσο το ποσοσό όσο και το ύψος της συντάξεως, μόνον οι περίοδοι που έχουν διανυθεί στο πλαίσιο του εφαρμοστέου συστήματος. Οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν διανυθεί εντός άλλων κρατών μελών συνυπολογίζονται με τις διανυθείσες υπό το εφαρμοστέο σύστημα περιόδους μόνον εφόσον βάσει των τελευταίων αυτών περιόδων δεν γεννάται καμία αξίωση ή προκειμένου να πραγματοποιηθεί συγκριτικός υπολογισμός. Για τον υπολογισμό όμως του ύψους της παροχής που προκύπτει από τον υπολογισμό αυτό οι διανυθείσες εντός των άλλων κρατών περίοδοι δεν λαμβάνονται υπόψη. Στη συνέχεια λαμβάνεται υπόψη μόνο το ευνοϊκότερο για τον αιτούντα αποτέλεσμα από τους δύο αυτούς υπολογισμούς.

Γ — Πρόταση

52. Προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο προδικαστικό ερώτημα:

«Το άρθρο 49 σε συνδυασμό με το άρθρο 46 και το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, της 14ης Ιουνίου 1971, έχει την έννοια ότι σε μια περίπτωση όπως η περίπτωση της κυρίας δίκης δεν λαμβάνονται υπόψη, κατά τον υπολογισμό της συντάξεως εκ μέρους του αρμόδιου ασφαλιστικού φορέα, οι περίοδοι που έχουν διανυθεί εντός άλλου κράτους μέλους, εφόσον πρόκειται για την κτήση δικαιώματος επί *αυτοτελούς παροχής*. Εφόσον δεν γεννάται δικαίωμα επί αυτοτελούς παροχής, λαμβάνονται υπόψη, προς τον σκοπό κτήσεως του δικαιώματος — καθώς επίσης και για τον συγκριτικό υπολογισμό κατά το άρθρο 46 (παράγραφος 1, εδάφιο 2, του προϊσχύσαντος κειμένου του κανονισμού και παράγραφος 3 του ισχύοντος κειμένου) — οι διανυθείσες εντός άλλου κράτους μέλους περίοδοι. Για τον υπολογισμό όμως του ύψους της *αναλογικής παροχής* δεν λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι αυτοί. Στη συνέχεια λαμβάνεται υπόψη μόνο το ευνοϊκότερο για τον αιτούντα αποτέλεσμα από τους δύο αυτούς υπολογισμούς.»